

13 november 2020

Lariks West, gemeente Assen

Verslag reflectieve monitor

Een belangrijk doel van het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) is leren. Het programma voert daartoe jaarlijks een reflectieve monitor uit. In het najaar van 2020 vond hiervan de tweede ronde plaats. Dit gebeurde door middel van een gesprek van 1,5 uur met de gemeentelijke projectleider(s) van de proeftuin en de verantwoordelijke wethouder, eventueel, op initiatief van de gemeente, aangevuld met partners en/of projectmedewerkers. Dit is het verslag van het gesprek met de proeftuin binnen de gemeente Assen.

Stand van zaken

Gemeente Assen heeft het afgelopen jaar de tijd genomen om met bewoners in gesprek te gaan om op te halen wat hun wensen zijn. Daar is waardevolle informatie uit gekomen. Tegelijkertijd heeft de gemeente onderzocht welke technische mogelijkheden er zijn om de wijk aardgasvrij te maken. Aquathermie uit de nabijgelegen ringvaart is mogelijk, dan moeten ook de woningen geïsoleerd worden omdat de beschikbaarheid van warmte uit deze bron beperkt is. Het uitvoeren van quick-scans aan de woningen en keukentafelgesprekken met eigenaren over woonwensen en financiering ligt stil in verband met Corona. De gemeente ziet de energietransitie als onderdeel van wijkverbetering 3.0 waarbij in samenwerking met alle partijen in de wijk, de wijk toekomstbestendig gemaakt wordt. Assen wil de energietransitie in de gemeente naar de toekomst toe op deze wijze gaan vormgeven.

Geleerde lessen

In het gesprek zijn de volgende lessen aan de orde gekomen;

Woonlastenneutraal aanbod aan eigenaren/bewoners

- Met de enquête en de bouwkeet in de wijk en een energiebespaarbox voor bewoners in de wijk heeft de gemeente 1/3 van de wijkbewoners bereikt.
- Uit deze enquête en de gesprekken rondom de bouwkeet is duidelijk geworden dat eigenaren/bewoners zich vooral zorgen maken over de kosten. Wooncomfort speelt een ondergeschikte rol.
- Uit de recent opgestelde businesscase blijkt dat met de proeftuinnmiddelen het onrendabele deel van het warmtenet en de bron voor de exploitant kan worden gedekt. De betaalbaarheid voor de bewoner is daarmee nog niet gewaarborgd. De gemeente gaat naast het bepalen van de strategie

met betrekking tot het warmtenet onder andere de betaalbaarheid voor de bewoners beter in kaart brengen.

- De kosten van een collectieve voorziening als een warmtenet zijn per woning niet gelijk. De gemeente puzzelt op hoe deze rechtvaardig te verdelen en zo mogelijk te socialiseren.

Bewonersdraagvlak

- Als er geen woonlastenneutraal aanbod komt zal dit voor draagvlakproblemen zorgen onder eigenaren/bewoners.
- Het is lastig om het draagvlak voor een technische oplossing te peilen als die nog abstract is, zoals in de huidige situatie in Assen. De meeste mensen hebben niet veel interesse voor de techniek.
- Naast de kosten zijn bewoners vooral benieuwd naar de planning.
- Er is een beperkte groep bewoners die mee wil denken over de wijkaanpak.

Expertise in de gemeentelijke organisatie

- De gemeente heeft niet alle benodigde expertise voor de ontwikkeling van een warmtenet in huis. Er is een partij ingehuurd die de businesscase maakt. Er is echter een regisseur nodig die het geheel overziet en weet aan welke knoppen je kan draaien in een businesscase. Deze is in de gemeente niet aanwezig. De gemeente zou graag zien dat er een regionaal projectbureau komt waar de juiste experts zijn om gemeenten verder te helpen in energietransitie projecten.
- Een oplossing zou zijn om regionale projectleiders aan te stellen die met expertise en ervaring gemeentelijke projecten regisseert en verder helpt.

Koppelen aan andere opgaven

- De gemeente zou graag samen met de woningcorporatie en Vaart Welzijn en onderwijsinstanties een wijkvernieuwing 3.0 opzetten en daar gezamenlijk sturing aan geven. De corporaties gaan dan aan de slag met de woningen, de gemeente met de openbare ruimte, scholen met opleiding van professionals die werk kunnen gaan doen in de wijk. Hiervan wordt de verduurzaming dan onderdeel. Voor een tweede proeftuin is dit plan al opgezet en de gemeente heeft steun gevraagd bij de provincie.

Reflectie op bijdrage PAW

- Het Rijk is niet eenduidig in haar boodschap over de doelstelling voor aardgasvrije wijken. Dit beïnvloedt het lokale draagvlak zowel in de raad als in de wijk. De gemeente benadrukt het belang hiervan voor het slagen van het proeftuinproject. In samenwerking met wethouders van andere gemeenten heeft Assen het gevoel nog onvoldoende gehoord te worden in deze boodschap. Er is enorm veel behoefte aan duidelijkheid. Bijvoorbeeld als er vanuit het Rijk of Klimaatakkoord de

boodschap komt dat in stapjes naar aardgasvrij ook goed is, veroorzaakt dit direct afname van steun in de gemeenteraad.

- Er is wetgeving nodig voor het meewerken aan realisatie van een warmtenet (afkoppelen aardgas).
- Assen heeft behoefte aan bestuurlijk overleg met name over de aanpak wijkvernieuwing 3.0.
- De gemeente heeft behoefte aan terugkoppeling over activiteiten in de Tweede Kamer, bijvoorbeeld over relevantie moties die zijn ingebracht (recente moties over isolatie en woonlastenneutraliteit).
- De gemeente heeft behoefte aan ondersteuning bij het ontwikkelen van het warmtenet en de bijbehorende businesscase.
- De gemeente wil graag weten wat kenmerken/voorwaarden zijn waardoor het proces bij andere proeftuinen die een warmtenet ontwikkelen sneller gaat.
- De gemeente zou graag willen weten of het in de toekomst verplicht wordt voor bewoners om mee te doen met collectieve energievoorzieningen zoals een warmtenet.